

SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS

Upphafstónleikar með Litton

4. september 2014

MENNTA- OG
MENNINGARMÁLARÁÐUNEYTIÐ

Reykjavíkurborg

Vinsamlegast hafið slökkt á farsímum meðan á tónleikum stendur.

Tónleikagestir eru beðnir um að klappa aðeins í lok tónverka.

Tónleikarnir eru í beinni útsendingu á Rás 1 og verða aðgengilegir í tvær vikur á www.ruv.is.

Söngtextar eru á bls. 10.

Áætluð tímalengd verka:

Ævintýri Ugluspegils: 15'00"

Brentano-söngvar: 28'00"

Sinfónía nr. 7: 40'00"

Aðalstyrktaraðili:

GAMMA

@icelandsymphony #sinfo www.sinfonia.is

Upphafstónleikar með Litton

Tónleikar í Eldborg 4. september 2014 » 19:30

Andrew Litton hljómsveitarstjóri

Golda Schultz einsöngvari

Richard Strauss

Ævintýri Ugluspegils op. 28 (1895)

Richard Strauss

Sex Brentano-söngvar op. 68 (1918)

An die Nacht

Ich wollt ein Sträusslein binden

Säusle, liebe Myrthe!

Als mir dein Lied erklang

Amor

Lied der Frauen

Hlé

Ludwig van Beethoven

Sinfónía nr. 7 í A-dúr op. 92 (1811–12)

Poco sostenuto – Vivace

Allegretto

Presto

Allegro con brio

Andrew Litton

hljómsveitarstjóri

Andrew Litton hefur um árabíl verið meðal þekktustu hljómsveitarstjóra Bandaríkjanna. Hann hefur verið aðalstjórnandi Fílharmoníuhljómsveitinnar í Bergen frá árinu 2003, en hann var áður aðalstjórnandi Sinfóníuhljómsveitarinnar í Dallas og Bournemouth-sinfóníunnar í Bretlandi. Þá hefur hann nýverið einnig tekið við fastri stöðu hjá Sinfóníuhljómsveitinni í Colorado.

Litton hefur hljóðritað yfir 120 geisladiska og hafa þeir hlotið ótal verðlaun, m.a. Grammy og Diapason d'Or. Með Fílharmoníuhljómsveitinni í Bergen hefur hann hljóðritað verk eftir Mendelssohn, Stravinskij og Prokofiev fyrir BIS og Hyperion-útgáfunar. Þá hefur hann stýrt sveitinni á tónleikum m.a. á Proms-hátíðinni í Lundúnum, í Carnegie Hall í New York og Concertgebouw í Amsterdam. Hann hefur einnig látið að sér kveða sem óperustjórnandi og hefur m.a. stjórnað við Metropolitan-óperuna í New York, Covent Garden í Lundúnum og Deutsche Oper í Berlín.

Litton nam píanóleik og hljómsveitarstjórn við Juilliard-skólann í New York og hóf feril sinn sem aðstoðarstjórnandi Mstislav Rostropovitsj við Bandarísku þjóðarhljómsveitina í Washington. Litton leikur enn á píanó, bæði djass og klassík, og nýverið kom út hljómdiskur þar sem hann hyllir spilamennsku Oscars Peterson. Haraldur Noregskonungur hefur sæmt Litton heiðursorðu og hann er heiðursdoktor frá háskólanum í Bournemouth.

Golda Schultz

einsöngvari

Golda Schultz er fædd í Suður-Afríku og nam söng við Höfðaborgarháskóla. Hún hóf feril sinn í óperustúdíói Cape Town Opera árið 2007 og söng þar meðal annars hlutverk Donnu Elviru í *Don Giovanni* eftir Mozart. Skömmu síðar hóf hún nám við Juilliard-tónlistarháskólann í New York og brautskráðist þaðan árið 2011. Einnig hefur hún stundað nám hjá Kiri Te Kanawa og Sondra Radvonovsky. Á námsárum sínum í Juilliard kom hún fram m.a. í óperuuppfærslum skólans og einnig við Aspen-tónlistarhátíðina, þar sem hún fór með hlutverk Alice Ford í *Falstaff* eftir Verdi.

Golda Schultz náði athygli tónlistarheimsins þegar hún þreytti frumraun sína við Bæversku þjóðaróperuna í maí 2012 sem greifynjan í *Brúðkaupi Fígarós* og hlaut afbragðs dóma gagnrýnenda. Fyrr á þessu ári söng hún Sophie í *Der Rosenkavalier* eftir Richard Strauss í Klagenfurt, og söng hlutverk Marzelline í *Fidelio* eftir Beethoven í tónleikaferð Deutsche Kammerphilharmonie Bremen til Japans undir stjórn Paavo Järvi.

Richard Strauss

Ævintýri Ugluspegils

Tónlistin á Íslandi

Það var Páll P. Pálsson sem kynnti Ugluspegil fyrir íslenskum tónleikagestum árið 1974. Síðan hafa stjórnað verkinu þeir Osmo Vänskä (1992), Thomas Kalb (2000), Rumon Gamba (2004), Petri Sakari (2007) og Stefan Solyom (2008).

Í smábænum Mölln í norðurhluta Þýskalands er að finna legstein manns sem uppi var á 14. öld og bar nafnið Till Eulenspiegel. Um Ugluspegil, eins og nafn hans útleggst á íslensku, spannst fjöldi þjóðsagna eftir því sem aldir liðu og gengu flestar út á ótrúleg prakkarastrik hans og óhefðbundin uppátæki. Í gamansömu tónaljóði sínu fangaði Richard Strauss (1864–1949) bæði skapgerð Ugluspegils og hið ótrúlega ævintrýbrölt hans.

Verkið hefst á tveimur stefjum sem bæði tákna Ugluspegil: hið fyrra er ljúft og táknar samkvæmt Strauss upphaf ævintýrisins – „Einu sinni var...“; hið síðara fjörugt og óútreiknanlegt, leikið af horni. Þetta er helsta einkennisstef Ugluspegils og snýr aftur hvað eftir annað, sem eins konar viðlag enda er tónsmíðin í rondó-formi þar sem eitt aðalstef skýtur aftur upp kollinum eftir hvern millikafla. Fyrst heyrum við Ugluspegil ríða á hesti sínum á vit nýrra ævintýra. Hann þeytist til dæmis á hesti sínum gegnum markaðstorgið, konum og börnum til ómældrar skelfingar; þá þjóta klaríneturnar upp á við og slagverkið þrumar. Hann verður ástfanginn, en unga stúlkan vill ekkert með hann hafa; því næst fer hann á fund nokkurra fræðimanna í þeim tilgangi að snúa út úr lærdómi þeirra. Tónlistin verður sífellt flóknari eftir því sem fræðingarnir flækjast í eigin speki, þar til Ugluspegill rekur tunguna framan í þá og gengur burt fullur sjálfumgleði.

Að endingu grípa örlögin í taumana. Ugluspegill er tekinn höndum og færður til dómara undir ógnvekjandi trommuslætti. Hann reynir að blístra til að róa taugarnar en stef hans verður sífellt örvæntingarfyllra. Að lokum er dómurinn kveðinn upp: „Henging!“ Ugluspegill stígur upp í gálgann og dinglar þar, en hljómsveitin kveður með tónum upphafstaktanna og minnir okkur á að taka örlög ævintýrapersónunnar ekki of alvarlega.

Richard Strauss

Sex Brentano-söngvar

Richard Strauss samdi ekki aðeins glæsileg hljómsveitarverk heldur var hann eitt mesta óperutónskáld 20. aldar og samdi auk þess ótal lagaflokka fyrir söngrodd og píanó. Flesta þeirra samdi hann áður en hann hóf að stunda óperusmíðar af kappi, og flestir urðu til fyrir eiginkonu hans, Pauline, sem var atvinnusöngkona.

Sópranróddin skipaði stóran sess í óperum Strauss og sönglögum eins og meistaraverk hans bera með sér, til dæmis lokaatriðið í *Rósarriddaranum* (1910) og *Fjórir síðustu söngvar* (1948). Lagaflokkurinn op. 68 er einnig fyrir sópran, við ljóð eftir Clemens Brentano (1778–1842) sem stóð að því að safna og gefa út hið vinsæla þjóðkvæðasafn *Des Knaben Wunderhorn*. Sum laganna hjá Strauss eru viðamikil, hálfgerðar óperuariur (til dæmis fyrsta og síðasta lagið), en önnur eru nokkuð einfaldari að uppbyggingu. Tónmálið er dæmigert fyrir Strauss, hefðbundnir dúr- og moll-hljómar en farið úr einum í annan með frjálslegri hætti en hafði tíðkast megnið af 19. öld. Strauss notfærir sér koloratúr-eiginleika sópranraddarinnar ekki síður en í óperunni *Ariadne auf Naxos* sem hann hafði einmitt nýlengið við að semja í endurskoðaðri gerð þegar hann samdi Brentano-söngvana árið 1918.

Tónlistin á Íslandi

Brentano-söngvarnir eftir Strauss hafa aldrei fyrir hljómað í hljómsveitarútsetningu á Íslandi. Lög úr flokknum hafa þó alloft hljómað á ljóðatónleikum héraðs, til dæmis í *Salnum í Kópavogi í flutningi Hlinar Pétursdóttur og Gerrit Schuil* árið 1999, þóru Einarisdóttur og Helgu Bryndísar Magnúsdóttur ári síðar, og Sigrúnar Hjálmtýsdóttur og Önnu Guðnýjar Guðmundsdóttur 2002.

Strauss samdi lögin upphaflega fyrir söngrodd og píanó. Útsetningin fyrir hljómsveit varð til árið 1933, nema að síðasta laginu sem var útsett árið 1940. Þá var tekið að syrtu í álinn fyrir Strauss, sem hafði tekið að sér formennsku í *Reichsmusikkammer*, tónlistardeild Þriðja ríkisins, sem starfaði í umboði áróðursmálastjórans Josephs Goebbels. Strauss bakaði sér þó óvild stjórnvalda með niðrandi orðum um kynþáttastefnu nasista og fyrr en varði var hann kominn út í kuldann.

Ludwig van Beethoven

Sinfónía nr. 7

Það er alkunna að samtímamenn Beethovens áttu oft í erfiðleikum með að botna í tónlist hans, ekki síst þegar hann spreytti sig á hinum stærri formum. Þegar þriðja sinfónía hans, *Eroica*, var frumflutt árið 1805 skrifaði gagnrýnandi *Allgemeine musikalische Zeitung* að Beethoven ætti það til að „týnast í stjórnsleysi“ og að margt í hinu nýja verki væri „hrikalegt og stórskrýtið“. En stundum hitti Beethoven beint í mark. Sjöunda sinfónían var fullgerð í apríl 1812, og við frumflutninginn í hátíðarsal háskólans í Vínarborg í desember 1813 ætlaði allt um koll að keyra. Vinsældir hennar næstu áratugina áttu sér enga hliðstæðu meðal sinfónía meistarans, og það komst upp í vana í tónleikasölum Evrópu að klappa upp annan þáttinn. Ekki leið á löngu þar til hægt var að kaupa tónlistina í útsetningum fyrir hina ýmsu hljóðfærahópa – septett, strengjakvartett, píanó, fjórhent píanó og tvö píanó, enda vissu broddborgarar nítjándu aldar fátt betra en að láta nýjustu sinfóníur hljóma í stásstofum sínum.

Sjöunda sinfónían er að ýmsu leyti einstök meðal sinfóníu-smíða Beethovens. Í henni er til dæmis enginn hægur kaflí. Jafnvel þótt *Allegretto*-kaflinn hafi um áratuga skeið verið leikinn langt „undir tempói“ eru hljómsveitarstjórar nútímans nú almennt teknir að átta sig á því að hann er aðeins „hægur“ í samanburði við það sem kemur á undan og eftir. Hægur inngangurinn að fyrsta kaflanum er á hinn bóginn sá lengsti í öllum sinfóníum Beethovens. Sérstaða verksins felst þó öðru fremur í hinni einstöku lífsgleði sem stafar frá hverri einustu nótu. Berlioz heyrði bændadans í fyrsta þættinum, Paul Bekker líkti verkinu við „orgíu Bakkusar“ og Richard Wagner lýsti því yfir að sinfónían væri „upphafning dansins“.

Inngangurinn að fyrsta þætti spannar nokkrar ólíkar tóntegundir, sem sumar eru harla fjarskyldar þeirri tóntegund sem Beethoven hefur valið verkinu í heild. Fagurt óbóstef hljómar tvisvar en síðan hægist smám saman um. Loks er ekki eftir nema einn tónn, síendurtekinn, sem flæðir yfir

í aðalkaflann og myndar kjarnann að fyrsta aðalstefinu. Punkteraði hrynurinn (þrjár nótur: löng–stutt–löng) er hvarvetna nálægur, eins konar fyrirboði um scherzó níundu sínfóníunnar þar sem sami hrynur setur svip á heilan kafla. Annar kafli sínfóníunnar er eins konar tilbrigði þar sem skiptast á tvö stef, annað ábúðarfullt í moll sem vex í styrk í hvert sinn sem það heyrir, hitt öllu blíðara í dúr, hnígandi og rísandi skalar þar sem klarínnett og fagott eru í forgrunni.

Þriðji kaflinn er scherzó, eitt hið fjörugasta sem Beethoven samdi. Tónlistin þeytist áfram í fjögurra takta hendingum, en stundum leikur tónskáldið á hlustandann með því að skeyta inn tveggja takta frasa sem kemur hinni reglulegu hendinga-skipan í uppnám. Eins og í nokkrum öðrum verka sinna – til dæmis fjórðu sínfóníunni – fer Beethoven tvisvar í gegnum hið hefðbundna form (scherzó – tríó – scherzó), svo að miðkaflinn – þar sem blásarar eru í forgrunni – er endurtekinn í heilu lagi. Svo virðist sem kaflinn muni jafnvel hljóma í þriðja sinn áður en upp er staðið, en skyndilega slær Beethoven botninn í allt saman með nokkrum völdugum hljóðum. Lokabátturinn einkennist af sömu óbeisluðu lífsgleðinni og hinir fyrri, og enn er það lítið og sakleysislegt hrynmótíf sem tengir saman hin ólíku – en sannarlega fjörugu – stef.

Árni Heimir Ingólfsson

Tónlistin á Íslandi

*Sjöunda sínfónía Beethovens
heyrðist fyrst á Íslandi í lðnó í júní
1926, flutt af Filharmóníuhljómsveit
Hamborgar undir stjórn Jóns Leifs.
Sínfóníuhljómsveit Íslands hefur flutt
hana margoft og meðal stjórnenda
hafa verið Olav Kielland (1955),
Bohdan Wodiczko (1961), Daniel
Barenboim (á Listahátíð 1970),
Jean-Pierre Jacquillat (1979), Gilbert
Levine (1988), Osmo Vänskä (1993),
Eivind Aadland (2005) og Hannu
Lintu (2011).*

**Sechs Lieder nach Gedichten von
Clemens Brentano**

1. An die Nacht

Heilige Nacht, heilige Nacht!
Sternengeschloßner Himmelsfriede!
Alles, was das Licht geschieden,
Ist verbunden,
Alle Wunden
Bluten süß im Abendrot.

Bjelbogs Speer, Bjelbogs Speer
Sinkt ins Herz der trunkenen Erde,
Die mit seliger Gebärde
Eine Rose
In dem Schoße
Dunkler Lüfte niedertaucht.

Heilige Nacht! Züchtige Braut!
Deine süße Schmach verhülle,
Wenn des Hochzeitsbechers Fülle
Sich ergießet;
Also fließet
In die brünstige Nacht der Tag.

2. Ich wollt ein Sträußlein binden

Ich wollt ein Sträußlein binden,
Da kam die dunkle Nacht,
Kein Blümlein war zu finden,
Sonst hätt ich dir's gebracht.

Da flossen von den Wangen
Mir Tränen an den Klee,
Ein Blümlein aufgegangen
Ich nun im Garten seh.

Das wollte ich dir brechen
Wohl in dem dunklen Klee,
Doch fing es an zu sprechen:
„Ach tue mir nicht weh!

**Sex söngvar við kvæði eftir
Clemens Brentano**

1. Til næturinnar

Heilaga nótt, heilaga nótt!
Himneskur friður luktur stjörnum!
Allt sem ljósið hefur aðskilið
er nú sameinað,
öll sár
blæða ljúft í kvöldroðanum.

Spjót Baldurs, spjót Baldurs
sekkur inn í hjarta drukkinnar jarðar,
sem laugar rós
með unaðssælu látbragði
í skauti
myrkvaðs loftsins.

Heilaga nótt! Skírlífa brúður!
Hyl þú ljúfa blygðun þína,
þegar hellist úr yfirfullum
brúðkaupsbikarnum;
þá flýtur einnig
dagurinn inn í ástríðufulla nóttina.

2. Ég vildi binda dálítinn sveig

Ég vildi binda dálítinn sveig,
þá kom nóttin dimma,
það var ekkert blóm að finna,
annars hefði ég fært þér það.

Þá runnu niður af vöngum mínum
tárin ofan á smárann,
nú sé ég að blóm hefur sprottið upp
í garðinum mínum.

Ég ætlaði að tína það handa þér
á dökku smárabeðinu,
en þá fór það að tala:
„Æ, gerðu mér ekki mein!

Sei freundlich mit dem Herzen,
Betracht dein eigen Leid,
Und lasse mich in Schmerzen
Nicht sterben vor der Zeit!“

Und hätt's nicht so gesprochen
Im Garten ganz allein,
So hätt ich dir's gebrochen,
Nun aber darf's nicht sein.

Mein Schatz ist ausgeblieben,
Ich bin so ganz allein.
Im Lieben wohnt Betrüben,
Und kann nicht anders sein.

3. Säusle, liebe Myrte!

Säusle, liebe Myrte!
Wie still ist's in der Welt!
Der Mond, der Sternenhirte
Auf klarem Himmelsfeld,
Treibt schon die Wolkenschafe
Zum Born des Lichtes hin,
Schlaf, mein Freund, o schlafe,
Bis ich wieder bei dir bin!

Säusle, liebe Myrte!
Und träum im Sternenschein,
Die Turteltaube girrte
Ihre Brut schon ein.
Still ziehn die Wolkenschafe
Zum Born des Lichtes hin,
Schlaf, mein Freund, o schlafe,
Bis ich wieder bei dir bin!

Hörst du, wie die Brunnen rauschen?
Hörst du, wie die Grille zirpt?
Stille, stille, laß uns lauschen,
Selig, wer in Träumen stirbt;
Selig, wen die Wolken wiegen,
Wenn der Mond ein Schlaflied singt;
Oh! wie selig kann der fliegen,
Dem der Traum den Flügel schwingt,
Daß an blauer Himmelsdecke
Sterne er wie Blumen pflückt;
Schlafe, träume, flieg, ich wecke
Bald dich auf und bin beglückt!

Vertu blíður í hjarta þér,
hugsaðu um þína eigin kvöl,
láttu mig ekki deyja með harmkvælum
löngu fyrir tímann!“

Hefði það ekki talað svona
eitt og yfirgefið í garðinum,
þá hefði ég tint það handa þér,
en nú má svo ekki verða.

Ástin mín hefur ekki látið sjá sig,
ég er svo fullkomlega einmana.
Hryggð dvelur í ástinni,
og öðruvísi getur það ekki verið.

3. Hvíslaðu, kæri myrtusviður!

Hvíslaðu, kæri myrtusviður!
Hve hljóðlátt er í heiminum!
Máninn, stjörnuhirðirinn
á heiðum himinsakri,
er farinn að reka skýjakindurnar
að uppsprettu ljóssins.
Sofðu, vinur minn, sofðu,
þangað til ég er aftur hjá þér!

Hvíslaðu, kæri myrtusviður!
Og lát þig dreyma í stjörnuskininu,
turtildúfan er búin að kurra
til sín unгахópinn.
Hljóðlega halda skýjakindurnar
í átt að uppsprettu ljóssins,
sofðu, vinur minn, sofðu,
þangað til ég er aftur hjá þér!

Heyrirðu hvernig gosbrunnarnir hvískra?
Heyrirðu hvernig engisprettan tístir?
Hljóð, hljóð, við skulum hlusta,
sæll er sá sem deyr í draumi;
sæll er sá sem skýin vagga
meðar máninn syngur vögguljóð;
ó hve sæll getur sá flogið
sem draumurinn bærir vængi hans,
svo að hann megi tína stjörnur
eins og blóm á bláu himintjaldi;
sofðu, lát þig dreyma, fljúgðu, brátt
vek ég þig og fyllist sælu!

4. Als mir dein Lied erklang

Dein Lied erklang, ich habe es gehört,
Wie durch die Rosen es zum Monde zog,
Den Schmetterling, der bunt im Frühling flog,
Hast du zur frommen Biene dir bekehrt.
Zur Rose ist mein Drang,
Seit mir dein Lied erklang!

Dein Lied erklang, die Nachtigallen klagen,
Ach, meiner Ruhe süßes Schwanenlied
Dem Mond, der lauschend von dem Himmel sieht,
Der Sternen und den Rosen muß ichs klagen,
Wohin sie sich nun schwang,
Der dieses Lied erklang!

Dein Lied erklang, es war kein Ton vergebens,
Der ganze Frühling, der von Liebe haucht,
Hat, als du sangest, nieder sich getaucht,
Im sehnsuchtsvollen Strome meines Lebens,
Im Sonnenuntergang,
Als mir dein Lied erklang!

5. Amor!

An dem Feuer saß das Kind
Amor, Amor und war blind;
Mit den kleinen Flügeln fächelt
In den Flammen er und lächelt.
Fächelt, lächelt, schlaues Kind!
Ach, der Flügel brennt dem Kind!
Amor, Amor läuft geschwind —
O wie ihn die Glut durchpeinet!
Flügelschlagend laut er weinet;
In der Hirtin Schoß entrinnt
Hilfe schreiend das schlaue Kind.

Und die Hirtin hilft dem Kind,
Amor, Amor böse und blind. —
Hirtin sieh, dein Herz entbrennet,
Hast den Schelmen nicht gekennet.
Sieh, die Flamme wächst geschwind —
Hüt' dich vor dem schlaunen Kind!

4. Þegar ég heyrði söng þinn hljóma

Söngur þinn hljómaði, ég heyrði hann,
hvernig hann leið um rósinar til tunglsins,
fiðrildinu, sem flaug litskrúðugt um í vor,
hefur þú umbreytt í fróma býfluga.
Það er rósin sem ég þrái
síðan ég heyrði söng þinn hljóma!

Söngur þinn hljómaði, næturgalarnir kvarta
æ, undan ljúfum svanasöng hvíldar minnar
við tunglið, sem hlustar og horfir af himnum,
ég þarf að kvarta við stjörnurnar og rósinar
um hvert hún flúði,
sem þessi söngur var ætlaður!

Söngur þinn hljómaði, enginn tónn var til einskis,
allt vorið, sem ilmar af ást,
hefur, þegar þú söngst, kafað niður
í löngunarfullan straum lífs míns,
um sólarlag,
þegar söngur þinn hljómaði!

5. Amor!

Sveinstaulinn sat við eldinn,
Amor, Amor og var blindur;
hann blakaði við eldinum
með litlu vængjunum og brosti;
blakar og brosir barnið lævísá!
Æ, vængurinn sveinsins brennur!
Amor, Amor hleypur hratt,
ó hve loginn nístir hann!
Með blakandi vængi veinar hann hátt;
hleypur í kjöltu hjarðmeyjarinnar
og æpir á hjálp barnið lævísá.

Og hjarðmeyjan hjálpar sveininum,
Amor, Amor ódælum og blindum. —
Hjarðmeyja, sjáðu, hjarta þitt brennur,
þú þekktir ekki skálkinn litla.
Sjáðu, logarnir magnast óðum —
gættu þín á barninu lævísá!

6. *Lied der Frauen*

Wenn es stürmt auf den Wogen
Strickt die Schifferin zu Haus,
Doch ihr Herz ist hingezogen
Auf die wilde See hinaus.
Bei jeder Welle, die brandet
Schäumend an Ufers Rand,
Denkt sie: er strandet, er strandet, er strandet,
Er kehrt mir nimmer zum Land.

Bei des Donners wildem Toben
Spinnt die Schäferin zu Haus,
Doch ihr Herz das schwebet oben
In des Wetters wildem Saus.
Bei jedem Strahle, der klirrt
Schmetternd durch Donners Groll,
Denkt sie: mein Hirte, mein Hirte, mein Hirte
Mir nimmer mehr kehren soll!

Wenn es in dem Abgrund bebet,
Sitzt des Bergmanns Weib zu Haus,
Doch ihr treues Herz, das schwebet
In das Schachtes dunklem Graus.
Bei jedem Stoße, der rüttet
Bebend im wankendem Schacht,
Denkt sie: verschüttet, verschüttet, verschüttet
Ist mein Knapp' in der Erde Nacht!

Wenn die Feldschlacht tost und klirret,
Sitzt des Kriegers Weib zu Haus,
Doch ihr banges Herz, das irret
Durch der Feldschlacht wild Gebraus.
Bei jedem Klang, jedem Hallen
An Bergeswand
Denkt sie: gefallen, gefallen, gefallen
Ist mein Held nun für's Vaterland.

Aber ferne schon über die Berge
Ziehen die Wetter, der Donner verhallt,
Hör' wie der trunkenen, jubelnden Lerche
Tireli, Tireli siegreich erschallt.
Raben, zieht weiter! — Himmel wird heiter,
Dringe mir, dringe mir, — Sonne, hervor!
Über die Berge, — jubelnde Lerche,
Singe mir, singe mir — Wonne in's Ohr!

6. *Söngur kvennanna*

Þegar stormar æða yfir öldurnar
situr sjómannskonan heima og prjónar,
en hjarta hennar er hrifið á brott
út á taumlaust hafið.
Við hverja bylgju sem brotnar
löðrandi við ströndina
hugsar hún: Hann strandar, hann strandar,
hann kemur aldrei aftur til mín á land.

Undir hamslausri háreysti þrumunnar
situr hjarðmeyjan heima og spinnur,
en hjarta hennar svífur í hæðum
í villtum þyti veðranna.
Við hvern geisla sem hríslast
gjallandi gegnum bræði þrumunnar,
hugsar hún: Smalinn minn, smalinn minn,
hann kemur aldrei til baka til mín!

Þegar hyldýpisgjáin nötrar
situr kona námumannsins heima,
en tryggt hjarta hannar svífur
um myrka skelfingu námuganganna.
Við sérhvern kipp, sem hristist
skjálfandi gegnum riðandi göngin,
hugsar hún: grafinn inni, grafinn inni
er námumaðurinn minn í nóttu jarðar!

Þegar orrustan geisar og drynur
situr kona hermannsins heima,
en óttaslegið hjarta hennar er að villast
gegnum villtan orrustugnýnn.
Við sérhvern óm, sérhvert bergmál
frá klettavegnum
hugsar hún: Hann er fallinn, fallin er
hetjan mín fyrir föðurlandið.

En langt í burtu eru óveðrin að hverfa
yfir fjöllin, þrumurnar að deyta út,
heyrið hvernig tírelí, tírelí lævirkjans,
ölvaðs og fagnandi, hljómar sigri hrósandi.
Hrafn, haf þig á brott! Himinninn verður heiðskír,
brjóztu fram, brjóztu fram til mín sól!
Yfir fjöllin — fagnandi lævirkí,
syng þú mér, syng þú mér — sælu í eyra!

Mit Zypreß und Lorbeer kränzet
Sieg das freudig ernste Haupt.
Herr! Wenn er mir wieder glänzet
Mit dem Trauergrün umlaubt!
Dann sternlose Nacht sei willkommen,
Der Herr hat gegeben den Stern,
Der Herr hat genommen, genommen, genommen,
Gelobt sei der Name des Herrn!

Clemens Wenzeslaus Brentano de La Roche

Með kýprusgreinum og lárviði bindur
sigurinn sveig um fagnandi alvarlegt höfuðið.
Drottinn! Þegar hann ljómar mér á ný
umvafinn grænu sorgarlaufi,
vertu þá velkomin, stjernlausa nótt,
drottinn hefur gefið stjörnuna,
drottinn hefur tekið, tekið, tekið,
lofað sé nafn drottins!

Íslenzkar þýðingar gerði Reynir Axelsson

SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS

Góð upphitun fyrir tónleika kvöldsins

**Tónleikakynningar í Hörpuhorni á 2. hæð
fyrir framan Eldborg**

Vinafélag Sinfóníuhljómsveitar Íslands, í samvinnu við Sinfóníuhljómsveitina, býður upp á fjórtán tónleikakynningar í Hörpuhorni á starfsárinu. Hörpuhornið verður opnað á tónleikadegi kl. 18:00 og gefst gestum tækifæri til að sitja í fallegu umhverfi og kaupa veitingar. Sjálf kynningin hefst kl. 18:20 og stendur í hálf tíma.

Allir eru velkomnir og kynningarnar eru áhugasömum að kostnaðarlausu.

Tónleikakynningar Vinafélagsins 2014/15

Upphafstónleikar með Litton

Fim. 4. sept. 2014

Sigurður I. Snorrason umsjón

Víkingur leikur Beethoven

Fim. 11. sept. 2014

Helgi Jónsson umsjón

Úr nýja heiminum

Fim. 18. sept. 2014

Hjördís Ástráðsdóttir umsjón

Eva og Mahler

Fim. 25. sept. 2014

Helgi Jónsson umsjón

Rússneskir meistarar

Fim. 23. okt. 2014

Hjördís Ástráðsdóttir umsjón

Rumon stjórnar Korngold

Fim. 6. nóv. 2014

Helgi Jónsson umsjón

Sellókonsert og sínfónía

Fim. 27. nóv. 2014

Sigurður I. Snorrason umsjón

Macbeth og Kullervo

Fim. 22. jan. 2015

Sigurður I. Snorrason umsjón

Tine Thing og Tortelier

Fim. 5. mars 2015

Sigurður I. Snorrason umsjón

Anna-Maria stjórnar Sibeliusi

Fim. 12. mars 2015

Hjördís Ástráðsdóttir umsjón

Benedetti leikur Mozart

Fim. 26. mars 2015

Helgi Jónsson umsjón

Meiri Mozart

Fim. 9. apríl 2015

Hjördís Ástráðsdóttir umsjón

Postnikova og Rozhdestvenskij

Fim. 30. apríl 2015

Sigurður I. Snorrason umsjón

Chopin og Nielsen

Fim. 28. maí 2015

Helgi Jónsson umsjón

Víkingur spilar Beethoven

Fim. 11. sept. » 19:30

Víkingur Heiðar er leiðandi afl í íslensku tónlistarlífi og hefur vakið alþjóðlega athygli fyrir persónulega og fágaða túlkun á fjölbreyttum viðfangsefnum. Hann tekst nú á við hinn glaðværa 1. píanókonsert Beethovens undir stjórn hins unga finnska stjórnanda Pietaris Inkinen sem tónleikagestum er að góðu kunnur. Upphafsværk tónleikanna er nýlegt verk eftir Pál P. Pálsson sem helgaði hljómsveitinni og íslensku tónlistarlífi starfsævi sína en semur nú hvert tónverkið á fætur öðru. Lokaverkið er mikilúðleg hljómkviða Prokofíevs.

Páll Pampichler Pálsson *Largo mistico*

Ludwig van Beethoven *Píanókonsert nr. 1*

Sergej Prokofíev *Sinfónía nr. 6*

Pietari Inkinen hljómsveitarstjóri

Víkingur Heiðar Ólafsson einleikari

Úr nýja heiminum

Fim. 18. sept. » 19:30

Tvö vinsælustu verk tékknesku snillinganna Smetana og Dvořáks hljóma á þessum tónleikum. Í tónaljóðinu Moldá er samnefndri á fylgt gegnum fjölbreytt landslag; sínfónía Dvořáks er lykilverk í þjóðlegri sínfóníusmíði 19. aldar, hrífandi samruni gamla heimsins og hins nýja. Fiðlukonsert Prokofíevs er sérlega áheyrileg og fögur tónsmíð sem hér hljómar í flutningi ungverska fiðlusnillingins Barnabás Kelemen. Hann bar sigur úr býtum í Indianapolis-fiðlukeppninni í Bandaríkjunum og hefur síðan ferðast víða um heim með Guarneri-fiðlu sína.

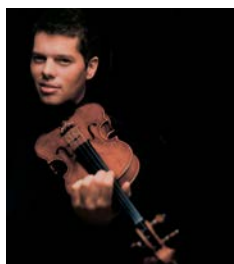
Bedřich Smetana *Moldá*

Sergej Prokofíev *Fiðlukonsert nr. 2*

Antonín Dvořák *Sinfónía nr. 9, „Úr nýja heiminum“*

Eivind Aadland hljómsveitarstjóri

Barnabás Kelemen einleikari

Eva og Mahler

Fim. 25. sept. » 19:30

Eva Þórarinsdóttir fluttist til Lundúna tólf ára gömul til að nema við Menuhin-skólann og hefur undanfarin ár vakið mikla hrifningu fyrir leik sinn. Hún hlaut 3. verðlaun og áheyrendaverðlaun í Carl Nielsen-fiðlukeppninni árið 2012 og víst er að margir bíða spenntir eftir að heyra hana leika einleik með Sinfóníuhljómsveitinni. Fiðlukonsert Max Bruch er hans dádasta verk og einn vinsælasti fiðlukonsert 19. aldar.

Max Bruch *Fiðlukonsert nr. 1*

Gustav Mahler *Sinfónía nr. 5*

Lionel Bringuier *hljómsveitarstjóri*

Eva Þórarinsdóttir *einleikari*

Kissin og Ashkenazy

Mið. 1. okt. » 19:30

Fim. 2. okt. » 19:30

Kissin er tvímælalaust einn mesti píanóleikari samtímans og kemur nú fram í fyrsta sinn með Sinfóníuhljómsveit Íslands. Samstarf þeirra Ashkenazys á sér líka langa sögu og árið 2010 hlutu þeir saman Grammy-verðlaun fyrir samstarf sitt. Píanókonsert nr. 2 eftir Rakhmanínov er einn dádasti konsert allra tíma. Tónlistin er kraftmikil, ólgandi, tregafull og angurvær. Brahms hlaut aldrei betri viðtökur á ferli sínum en þegar þriðja sinfónía hans var frumflutt í Vínarborg enda er hún með mögnuðustu verkum meistarans.

Johannes Brahms *Sinfónía nr. 3*

Sergej Rakhmanínov *Píanókonsert nr. 2*

Vladimir Ashkenazy *hljómsveitarstjóri*

Evgeny Kissin *einleikari*

Hljómsveit á tónleikum

4. september 2014

1. FÍÐLA

Nicola Lolli
Sif Margrét Tulinius
Una Sveinbjarnardóttir
Bryndís Pálsdóttir
Zbigniew Dubik
Lin Wei
Pálína Árnadóttir
Rósa Guðmundsdóttir
Júlíana Elín Kjartansdóttir
Andrzej Kleina
Hildigunnur Halldórsdóttir
Olga Björk Ólafsdóttir
Mark Reedman
Laufey Jensdóttir

2. FÍÐLA

Gunnhildur Daðadóttir
Helga Þóra Björgvinsdóttir
Ágústa María Jónsdóttir
Sigurlaug Eðvaldsdóttir
Ólöf Þorvarðsdóttir
Greta Guðnadóttir
Christian Diethard
Dóra Björgvinsdóttir
Margrét Þorsteinsdóttir
Kristján Matthíasson
Roland Hartwell
Þórdís Stross

VIÓLA

Þórunn Ósk Marinósdóttir
Svava Bernharðsdóttir
Sarah Buckley
Jónína Auður Hilmarsdóttir
Þórarinn Már Baldursson
Guðrún Hrund Harðardóttir
Kathryn Harrison
Eyjólfur Alfreðsson
Herdís Anna Jónsdóttir
Sesselja Halldórsdóttir

SELLÓ

Sigurgeir Agnarsson
Hrafnkell Orri Egilsson
Margrét Árnadóttir
Ólöf Sigursveinsdóttir
Sigurður Bjarki Gunnarsson
Inga Rós Ingólfssdóttir
Júlía Mogensen
Lovísa Fjeldsted

BASSI

Hávarður Tryggvason
Páll Hannesson
Dean Ferrell
Jóhannes Georgsson
Richard Korn
Gunnlaugur Torfi Stefánsson

FLAUTA

Hallfríður Ólafsdóttir
Áshildur Haraldsdóttir
Martial Nardeau
Melkorka Ólafsdóttir

ÓBÓ

Daði Kolbeinsson
Peter Tompkins
Matthías Nardeau
Eydis Franzdóttir

KLARÍNETT

Arngunnur Árnadóttir
Einar Jóhannesson
Rúnar Óskarsson
Grimur Helgason

FAGOTT

Michael Kaulartz
Brjánn Ingason
Rúnar Vilbergsson
Darri Mikaelsson

HORN

Joseph Ognibene
Emil Friðfinnsson
Stefán Jón Bernharðsson
Þorkell Jólsson

TROMPET

Einar Jónsson
Eiríkur Örn Pálsson
Guðmundur Hafsteinsson

BÁSÚNA

Oddur Björnsson
Sigurður Þorbergsson
David Bobroff, bassabásúna

TÚBA

Nimrod Ron

HARPA

Elisabet Waage
Monika Abendroth

PÁKUR

Frank Aarnink

SLAGVERK

Steef van Oosterhout
Árni Áskelsson

Arna Kristín Einarsdóttir framkvæmdastjóri
Arni Heimir Ingólfsson listrænn ráðgjafi
Margrét Sigurðsson fjármálafulltrúi
Grimur Grímsson sviðsstjóri

Anna Sigurbjörnsdóttir tónleikastjóri
Hjördis Ástráðsdóttir fræðslustjóri
Margrét Ása Jóhannsdóttir nátna- og skjalavörður
Sigþór J. Guðmundsson sviðsstjóri

Margrét Ragnarsdóttir markaðs- og kynningarstjóri
Greipur Gíslason verkefnastjóri
Una Eyþórsdóttir mannauðsstjóri
Monika Abendroth umsjónarmaður

Baksviðs með Sinfóníuhljómsveit Íslands

Sigrún Eðvaldsdóttir, 1. konsertmeistari, og systir hennar, Sigurlaug Eðvaldsdóttir, eru hluti af fiðlusveitinni.

Sigrún: Auðvitað þykir okkur rosalega vænt um fiðluna en þetta er líka stundum svolítið erfitt samband. Hljóðfærið er oft **harður húsbóndi**. **Sigurlaug:** Einmitt, en samt er gott samband við góða fiðlu eins og gott ástarsamband, það svarar allt svo vel.

Við vitum öll hvað það merkir að stilla saman strengi, en í starfi Sinfóníuhljómsveitar Íslands er orðtakið notað í bókstaflegri merkingu og í raun er fátt nauðsynlegra. Fagmennska er leiðarstef í öllu starfi hljómsveitarinnar.

Sigrún Eðvaldsdóttir er ástríðufullur tónlistarmaður sem gefur allt í flutninginn á milli þess sem hún leikur angurvært á fiðluna. Sigrún hefur leikið víða um lönd og náð góðum árangri í alþjóðlegum fiðlukeppnum. Eldri systir Sigrúnar, Sigurlaug Eðvaldsdóttir, hefur kennt þeirri yngri allt sem hún kann. Framhaldsnám í fiðluleik

stunduðu þær báðar fyrir vestan haf, Sigurlaug í New York við Manhattan School of Music en Sigrún við hinn sögufræga Curtis-tónlistarháskóla í Philadelphiu.

Fiðlan ber oftar en ekki uppi laglínur tónbókmenntanna, getur fengið hárin til að rísa og á hug þeirra systra allan.

GAMMA er aðalstyrktaraðili Sinfóníuhljómsveitar Íslands. Við erum stolt af samstarfi okkar við hljómsveitina og ánægð með að geta tekið höndum saman með ástríðufullu fagfólki um þetta mikilvæga starf.

GAMMA

www.gamma.is